

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 16.5.2007
СОМ(2007) 255 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

КОНВЕРГЕНТЕН ДОКЛАД ЗА 2007 ГОДИНА — КИПЪР

(изготвен в съответствие с член 122, параграф 2 от Договора по искане на Кипър)

{SEC(2007) 623}

1. ЦЕЛ НА ДОКЛАДА

Параграф 2 на член 122 от Договора изисква от Комисията и ЕЦБ да докладват на Съвета най-малко веднъж на всеки две години или по искане на държава-членка, предмет на дерогация, относно постигнатия напредък по изпълнението от страна на държавите-членки на техните задължения, във връзка с постигането на икономическия и паричен съюз.

Този доклад бе подготвен в отговор на искането на Кипър, представено на 13 февруари 2007 г. По-подробна оценка за състоянието на конвергенцията за Кипър е на разположение в техническо приложение към настоящия доклад (SEC(2007) 623).

Съдържанието на докладите, подготвени от Комисията и ЕЦБ се подчинява на разпоредбите на член 121, параграф 1 от Договора. Този член изисква докладите да включват преглед на съвместимостта между националните законодателства на държавите-членки, включително уставите на техните национални централни банки, и членове 108 и 109 от Договора и устава на ЕСЦБ и ЕЦБ (Устав на ЕСЦБ). Тези доклади трябва също да изследват и постигането във висока степен на устойчиво сближаване във въпросната държавата-членка според изпълнението на критериите за конвергенция (ценова стабилност, държавна бюджетна позиция, стабилност на обменния курс, размер на дългосрочните лихвени проценти) и като се вземат предвид множество други фактори, посочени в последната алинея на параграф 1 на член 121. Четирите критерия за конвергенция са разгледани по-подробно в протокол, приложен към Договора (Протокол № 21 относно критериите за конвергенция).

Този доклад разглежда единствено районите, в които правителството на Република Кипър упражнява ефективен контрол, според посоченото в Протокол № 10, приложен към Акта за присъединяване от 2003 г., каквато е била практиката при всички други процедури от областта на икономиката (напр. ППД, Лисабон, участието в МОК II).

Прегледът на съвместимостта между **националното законодателство**, включително уставите на националните централни банки, и членове 108 и 109 от Договора и устава на ЕСЦБ изисква оценка на спазването на забраната за парично финансиране (член 101 от ДЕО) и забраната за привилегирован достъп (член 102 от ДЕО); съгласуваност с целите на ЕСЦБ (член 105, параграф 1 от ДЕО); независимост на централната банка (член 108 от ДЕО); и включването на националните централни банки в ЕСЦБ (множество членове от Договора за ЕО и от устава на ЕСЦБ).

Критерият за ценова стабилност е определен в първото тире на член 121, параграф 1 от Договора: „постигането във висока степен на ценова стабилност [...] става ясно, когато размерът на инфлацията се приближава в най-голяма степен до онзи в трите държавите-членки с най-добри показатели по отношение на ценовата стабилност“.

Член 1 от протокола относно критериите за конвергенция, постановява освен това, че „критерият за ценова стабилност [...] означава, че в съответната държава-членка е налице устойчивост на цените и средният размер на инфлация за период от една година преди осъществяването на прегледа на резултатите не превишава с повече от 1,5 процентни пункта равнището, което съществува най-вече в трите държави-членки, имащи най-добри резултати в областта на ценовата стабилност. Инфлацията се измерва посредством индекс на потребителските цени на сравнима база, като се отчитат различията в националното им дефиниране.“ Изискването за дълготрайност предполага, че задоволителното ниво на инфлацията трябва в основна степен да се дължи на движението на разходите за ресурси и на други фактори, оказващи влияние на ценовото развитие по структурен начин, а не вследствие влиянието на временни фактори. Следователно разглеждането на конвергенцията включва оценка на факторите, които са в основата на инфлацията и на средносрочните прогнози. То оценява също така дали е вероятно страната да изпълни референтната стойност през идните месеци.¹

Референтната стойност на инфлацията бе изчислена на 3,0 % през март 2007 г.² за Финландия, Полша и Швеция, които бяха трите държави-членки с най-добри резултати.

Договорът описва **критерия за обменния курс** в третия абзац на член 121 като „спазване в нормални граници на отклонение, в съответствие с предвиденото от Механизма на обменните курсове на Европейската парична система, в продължение на най-малко две години, без да е осъществено девалвиране спрямо националната валута на която и да е от останалите държави-членки“

Член 3 от Протокола относно критериите за конвергенция постановява: Критерият за участие в механизма на обменните курсове от Европейската валутна система (...) означава, че държавата-членка е спазвала нормалните граници на отклонение, предвидени в механизма на обменните курсове на Европейската парична система, без сериозно напрежение най-малко през последните две години преди прегледа на резултатите. В частност държавата-членка не трябва да е осъществявала през същия период девалвация на централния курс на своята валута спрямо валутата на която и да е друга държава-членка, по своя собствена инициатива.“

Въпросният двегодишен период за оценка на стабилността на обменния курс в този доклад се простира от 25 април 2005 г. до 26 април 2007 г.

¹ Прогнозата на референтната стойност се подчинява на съществени неизвестни, предвид факта, че се изчислява на основата на прогнозната инфлация за трите държави-членки с очаквана най-ниска инфлация през прогнозния период, с което се увеличава възможната граница на грешката.

² Последните данни от доклада датират от 26 април 2007 г.

Критерият за конвергенция, отнасящ се до *държавната бюджетна позиция* е определен във второто тире на параграф 1, на член 121 от Договора като „устойчивост на държавната финансова позиция: това е видно от постигането на държавна бюджетна позиция без прекомерен дефицит, по смисъла на член 104, параграф 6.“ В допълнение, член 2 от Протокола относно критериите за конвергенция посочва, че този критерий означава, че „по време на прегледа на резултатите Съветът не е приел решение по отношение на държавата-членка в съответствие с член 104, параграф 6 от настоящия Договор във връзка със съществуването на прекомерно голям бюджетен дефицит“.

Четвърто тире на параграф 1 на член 121 от Договора изисква „трайността на сближаването, постигната от държавата-членка и от нейното участие в Механизма на обменните курсове на Европейската валутна система, което намира отражение в *размера на лихвените проценти в дългосрочен аспект*.“ Член 4 от Протокола относно критериите за конвергенция, постановява освен това, че „критерият за конвергенция на лихвените проценти (...) означава, че за период от една година преди осъществяването на прегледа на резултатите държавата-членка е имала среден номинален размер на лихвения процент по дългосрочните кредити, който не превишава с повече от 2 процентни пункта тези на най-много три държави-членки, имащи най-добри резултати в областта на ценовата стабилност.“ Лихвените проценти се определят въз основа на дългосрочните държавни облигации или други съвместими ценни книжа, като се отчитат различията в националното им дефиниране.“

Референтната стойност на лихвения процент бе изчислен на 6,4 % през март 2007 г.

Член 121 от Договора изисква също разглеждането на други фактори, оказващи влияние на икономическата интеграция и конвергенция. Тези допълнителни фактори включват интегрирането на финансовите пазари и на пазарите на продукти, развитието на текущия платежен баланс, развитието на разходите за единица труд и други ценови показатели. Последните се разглеждат при оценката на ценовата стабилност.

В Конвергентния доклад за 2006 г., оценката на Комисията бе, че Кипър е изпълнил три от критериите за конвергенция (относно ценовата стабилност, бюджетното състояние на държавата и дългосрочните лихвени проценти). Преди приемането на проектозакона за изменение на Закона за Централната банка на Кипър от 2002 г. и 2003 г., законодателството на Кипър и по-специално Закона за Централната банка на Кипър се разглеждаше като не напълно съвместимо с член 109 от Договора и с Устава на ЕСЦБ по отношение на интегрирането в ЕСЦБ при приемането на еурото.

2. ПРАВНА СЪВМЕСТИМОСТ

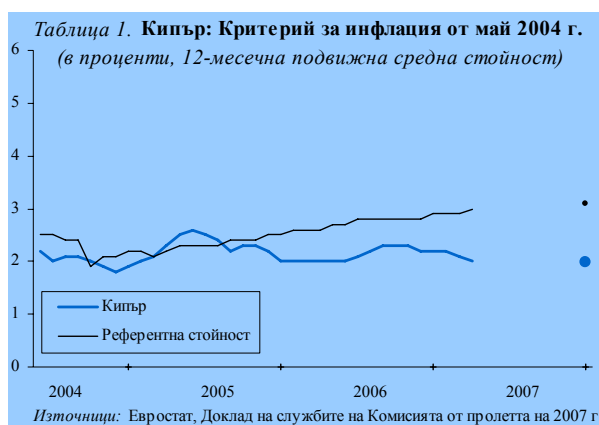
Всички основни случаи на несъвместимост намериха отговор в Закона, изменящ Закона за Централната банка на Кипър от 2002 г. и 2003 г., приет от Парламента на 15 март 2007 г. Законът влезе в сила в деня на приемането му, макар че някои разпоредби ще влязат в сила в деня на въвеждането на еурото в Кипър. По-специално, Законът отмени и измени серия от членове, така че да вземе предвид ролите и компетенциите, отредени от Договора за ЕО съответно на ЕЦБ, ЕСЦБ и на Съвета на ЕО. Това се отнася особено до разпоредбите за паричната политика, паричните операции и инструменти на ЕСЦБ, до осъществяването на валутни операции и до издаването на банкноти и монети.

Законодателството на Кипър, включително Законът за Националната централна банка, е съвместимо с изискванията на Договора за ЕО и с устава на ЕСЦБ.

3. ЦЕНОВА СТАБИЛНОСТ

Спазване на референтната стойност

От август 2005 г. 12-месечната средна инфлация в Кипър е под референтната стойност. Средният процент на инфлация в Кипър през годината преди март 2007 г., е бил 2,0 %, което е под референтната стойност от 3,0 % и е вероятно да остане под тази стойност през следващите месеци.³

Структурни фактори и устойчивост

По традиция Кипър се радва на слаба, макар и понякога неустойчива инфлация, отразяваща чувствителността на неговата малка и отворена за външни ценови шокове икономика. Инфлацията според Хармонизирания индекс на потребителските цени (HICP) е била сред 2,6 % в периода 1999—2006 г. Същевременно инфлацията достигна върхове от около 6 % през пролетта на 2000 г. и отново през зимата на 2003 г., като в първия случай това се дължеше в голяма степен на по-високите цени на енергоносителите и хранителните продукти, а във втория бе следствие от свързаните с присъединяването увеличения в размера на ДДС и на акцизите. Инфлацията нараства през първата половина на 2006 г., но впоследствие намалява до 1,4 % през март 2007 г., в голяма степен вследствие на колебанията в цените на енергоносителите и хранителните продукти.

³

Според прогнозата на службите на Комисията от пролетта на 2007 г., 12-месечната средна инфлация в Кипър ще намалее до 1,3 % през декември 2007 г., докато прогнозите за референтната стойност са тя да се закрепят на 2,8 %.

ХИЦП-инфлацията с изключение на енергоносителите и непреработените храни е овладяна и нейната средна стойност е под 1 % от 2004 г. насам. Умерената основна инфлация предполага, че структурният инфлационен натиск е останал ограничен на фона на повишение в производството и умерено повишение в разходите за единица труд (между 1 и 2 % годишно от 2004 г. насам). Натискът към повишение на заплатите през последните години, на фона на затягане на пазара на труда бе смекчен от растящия дял чуждестранни работници сред числото на работещите и образцова дисциплина при заплащането на труда в обществения и частния сектор. Ефективният валутен курс на кипърската лира бе стабилен през 2005—2006 г. и следователно неутрален спрямо нивото на цените по вноса.

Инфлацията се очаква да остане ниска през следващите месеци в голяма степен благодарение на благоприятния базисен ефект от цените на горивата, пониските цени на дрехите и обувките и намалението на акцизите върху колите. Нивото на инфлация в краткосрочен план до голяма степен ще зависи от развитието на вносните цени на енергоносителите и на други стоки и от задържането на възможния натиск в търсенето и в посока към повишение на заплатите на фона на благоприятна икономическа конюнктура и сближаване в нивото на лихвените проценти и в изискванията към задължителните резерви. Увеличенията в процента на ДДС върху хранителните продукти, лекарствените средства и ресторантьорството, свързани с изпълнение на изискванията на ЕС, с изтичането на сега действащите дерогации в края на 2007 г., се очаква да окажат значително въздействие (около един процентен пункт) върху инфлацията. Въпреки очаквания временен характер на това отражение, не могат да се изключат някои вторични последствия особено чрез включването на увеличението на ДДС в индекса за цената на живота.

Кипър изпълнява критерия за ценова стабилност.

4. ДЪРЖАВНА БЮДЖЕТНА ПОЗИЦИЯ

Към момента Кипър не е обект на решение на Съвета относно наличието на прекомерен дефицит, тъй като решението за наличие на подобен дефицит в Кипър, прието от Съвета на 4 юли 2004 г.⁴ бе отменено с решение на Съвета от 11 юли 2006 г.⁵

Общият държавен дефицит достигна 6,3 % от БВП през 2003 г., но бе чувствително намален през следващите години до 1,5 % от БВП през 2006 г., след въвеждането на строги данъчни корекции през 2004 г. и 2005 г. За 2007 г., прогнозата на службите на Комисията от пролетта на 2007 г. не предвижда почти никаква промяна в дефицита (1,4 % от БВП).

⁴ 2005/184/ЕО, ОВ L 62, 9.3.2005 г., стр.19.

⁵ 2006/627/ЕО, ОВ L 256, 20.9.2006 г., стр.13—14.

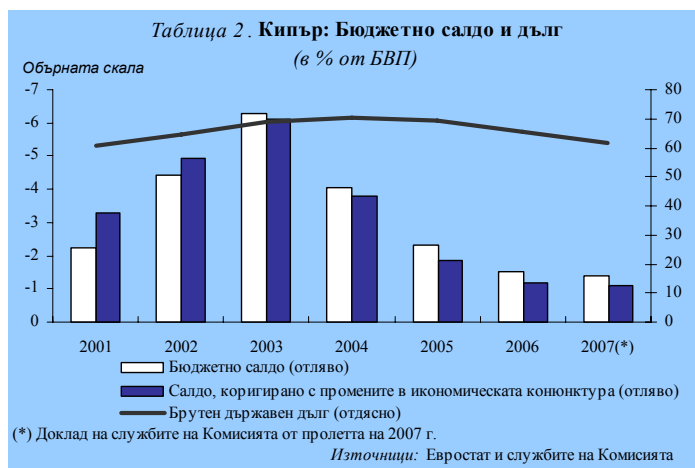
В своето становище относно актуализираната през декември 2006 г. програма за сближаване за Кипър, Съветът изрази мнение, че след премахването на прекомерния дефицит през 2005 г. Кипър напредва значително към средносрочната цел (ССЦ) и че бюджетната стратегия в програмата изглежда достатъчна за

да осигури постигането на ССЦ до 2008 г. Едновременно с това, Съветът прикани Кипър да контролира публичните разходи за пенсии и да проведе още реформи в областта на пенсионната система и здравеопазването, с цел да се подобри дългосрочната устойчивост на публичните финанси и да се приложи плана за фискална консолидация, предвиден в програмата.

През седемте години преди 2006 г. коефициентите на общите приходи и общите разходи следваха в общия случай тенденция към повишение. Общият размер на приходите се е увеличил главно вследствие съчетаване на структурни и временни мерки. Първите включваха привеждането на размера на ДДС в съответствие с достиженията на общностното право (*acquis*) през май 2004 г. и мерки за възпрепятстване укриването на данъци, докато временните мерки приеха формата на извънреден дивидент върху миналите печалби на организации с 50 % държавно участие и данъчна амнистия. Текущите първични разходи се увеличиха главно вследствие на увеличения в заплащането на работещи и служители и социални трансфери. От 2005 г. насетне, нарастването в разходите бе ограничено с налагането на таван за процента на номиналния растеж на текущите първични и капиталови разходи.

Държавният дълг следва тенденция към повишение между 2000 г. и 2004 г. но от 2005 г. насам върви към понижение. Той е намалял до 65,3 % от БВП през 2006 г. и според прогнозата на службите на Комисията от пролетта на 2007 г. ще продължи да намалява през 2007 г., достигайки 61,5 % от БВП.

Кипър изпълнява критерия за държавната бюджетна позиция.

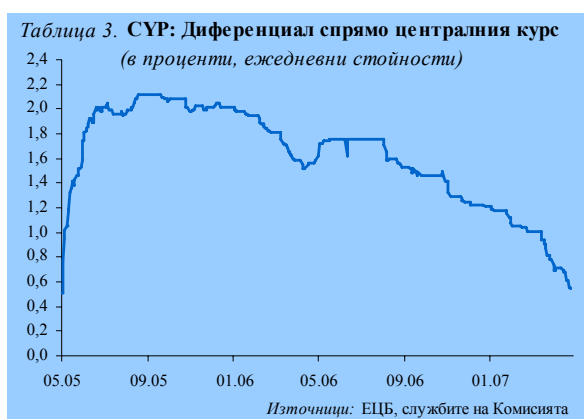
5. СТАБИЛНОСТ НА ОБМЕННИЯ КУРС

Кипърската лира участва в механизма на обменните курсове (МОК II) от 2 май 2005 г., т.е. от 24 месеца при публикуването на настоящия доклад. Преди присъединяването към МОК II, Централната банка на Кипър едностранно обвързва лирата към еурото, ограничавайки

колебанията в относително тесни граници. През периода на оценка, през който Кипър не е участвал

във МОК II (27 април — 1 май 2005 г.), лирата остава близо до бъдещия централен курс. След присъединяването към МОК II, лирата се търгува твърдо над средното ниво на колебанията в курса, близо до централния курс и не е била подложена на значително напрежение. Допълнителни показатели, като движението на краткосрочните лихвени проценти и резервите в чуждестранна валута не подсказват натиск спрямо обменния курс.

Кипър изпълнява критерия за обменния курс.

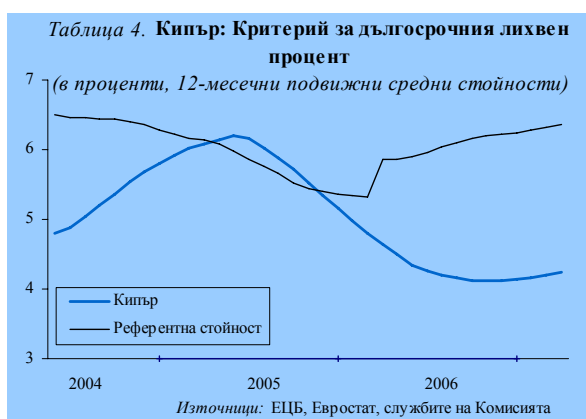
6. ДЪЛГОСРОЧНИ ЛИХВЕНИ ПРОЦЕНТИ

Средният дългосрочен лихвен процент в Кипър през годината преди март 2007 г. е бил 4,2 %, което е под референтната стойност от 6,4 %. От ноември 2005 г. средните дългосрочни лихвени проценти в Кипър са под референтната стойност.

Дългосрочните лихвени проценти

в Кипър са намалели значително през последните няколко години, както и диференциала спрямо еурозоната. Ниският диференциал на доходността спрямо еурозоната посочва, че остатъчният риск, свързан с конюнктурата в страната и определян от пазарите е ограничен.

Кипър изпълнява критерия за конвергенция на дългосрочните лихвени проценти.

7. ДОПЪЛНИТЕЛНИ ФАКТОРИ

Бяха разгледани и допълнителни фактори, включително интегрирането на финансовите пазари и на пазарите на продукти и развитието на текущия платежен баланс. Икономиката на Кипър е силно обвързана с тази на ЕС. В частност, търговията и преките чуждестранни инвестиции се увеличават и кипърската финансова система е значително обвързана с финансовите системи на ЕС и на други страни по отношение на клонове и филиали на чуждестранни банки, осъществяващи дейност в Кипър. Дефицитът на Кипър по текущата сметка е нараснал от 3,2% от БВП през 2003 г. на 5,9% през 2006 г. Дефицитът по общата текуща и капиталова сметка е нараснал от 1,9 % на 5,9 % от БВП през същия период. Дефицитът по текущата сметка отразява големите несъответствия в нетната търговия със стоки и услуги. По традиция, значително по-високото салдо при търговията с услуги не е компенсирало напълно наистина значителните дефицити при търговията със стоки и отрицателните салда в баланса на приходите. От финансова гледна точка, нетните потоци от преки чуждестранни инвестиции са покрили значителна част от баланса по текущата сметка.

* * *

На фона на своята оценка за изпълнението на критериите за конвергенция, Комисията е на мнение, че Кипър е постигнал висока степен на устойчиво сближаване.